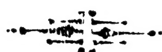
గోగీతము

'భోజరాజీయము' లోని
గోవ్యాఘ్ర సంవాదమునుండి
యనువదింపఁబడినది

నాళము కృష్ణరావు

1927 0-2-0

గోగీతము

అనఁగనఁగ నొక్కచక్కనియావుఁ గలదు,
కుఱుచకొమ్ములు బలువైన గిల్లపొదుఁగు
మెత్తనై కుఱుమట్టంపు మేను కలిగి
కనులపండువు సేయు నా గంగగోవు.

పొడువ దెవ్వరి, కయ్యంబుఁబొంతఁ బోదు,
చెనఁటియావులతో చెల్మి చేయ దెపుడు
బుడుతఁడైనను పిదుకుచో పొదుఁగు చేఁపి
కుంభధారగ క్షీరముల్ కురియఁజేయు.

మిసమిసని దానినిడ్డంపుమేను జూచి
మవ్వ మగు దానిగికెండకొప్పు జూచి
పోతరించిన దానిమూపురము జూచి
గండుపులి యొంపు దానిపై కన్నువైచె.

ఒక్కదినమున నా ధేను వూరిబయట
కానలో మేయుచుండంగ, కాంచి పొంచి
చెంగు మని యొక్క గంతున చెంగలించి
గోవుపైఁ బడె నాపులి గ్రోండ్రు మంచు.
గుప్పు మని యిట్లు తనపైకి కొప్పరించి
బొబ్బరింతలు వెట్టు బెబ్బులిని జూచి
కొంచెమేనియు నయ్యావు కుదిలగొనక
ఇట్టు లనియెను ధీరత యుట్టిపడఁగ.

'ఆగు మాగుము పులిఱేఁడ! యాత్ర మేల?
చిడుముడి యొకింత మాని నేఁ జెప్పఁబోవు
చిన్న విన్నప మొకసారి చిత్తగించి
ఆరగింపుము కడుపార నవల నన్ను.'

అపుడు నామాట బెబ్బులి యాలకించి
వెఱగుపాటును నివ్వెఱ పెనఁగొనంగ
మీఁది కెత్తిన కే లట్టె మీఁద నిలిపె
చిత్తరువులోనిబొమ్మ నా చేష్ట లుడిగి.

కోలుపులి యంట, ఆకలి పోలె నంట,
చియ్యబట్టినయావు చేఁజిక్కె నంట,
నిలువు మన నావు, పులి యట్టె నిలిచె నంట,
ఎన్నడేనియు వింటిమే యిట్టివింత?

మరణ మన ద్వేష వించుక వెఱ్ఱిగొనక
సాహసంబునఁ జూపిన శాంతమునకు
పులియె యద్దిర! పిల్లియైపోయె ననఁగ,
శాంతమున గెల్వరానిది జగతిఁ గలదె?

అంత పులితోడ నీరీతి ననియె మొదవు
«ఓయిపులి రాజ! ఈపొంతయూరఁ గలఁడు
పాఱుఁ డొక్కఁడు సన్నుతాచారపరుఁడు
మురిపమున వాఁడు పెనుపంగ పెరుగుచుంటి.

నిరత మాతఁడు నులివెచ్చనీటఁ గడిగి
కసవుపోచల నామేనికసటు వోవ
సవరగాఁ దోమి, గంగడోల్ నివిరి దువ్వి
అంటుసంటుల కొసగోట నంటి తీసియు.

ఏమి చెప్పుదు నాతని ప్రేమగరిమ?
ఎట్టిరుచిరపదార్థము నేనిఁ దాను
మున్నుగా నాకు పెట్టక ముట్టఁ డెపుడు,
తడవ నేటికి యిప్పు డాగొడవ యెల్ల?

పుట్టి నా కొకతొలిచూలిముద్దుపట్టి
మూడునాళ్లయిన చనలేదు వాఁడు పుట్టి
బొడ్డుమావియు నూడనిపురిటిపాప
పూరి ముట్టఁడు, త్రావఁడు నీరువట్టు.

తువ్వ కాదది తేనియగవ్వ గాని
గవ్వ కాదది సుసువెండిమువ్వ గాని
మువ్వ కాదది తెలిమల్లెపువ్వ గాని
పువ్వ కాదది జిగివెన్నముద్ద గాని.

పాలు గుడిపితి తెలతెల్లవాఱువేళ
ఇంతలో సందునిండును గంతులిడఁగ
అకట! ఆపాలు పుడిసెడు నఱిగిపోవ
తూలుచున్నాఁడో యాకట సోలి కొడుకు?

వీఁకమై నేను తనమేను నాఁకుచుండ
తోఁక పైకెత్తి వీనుల దోరవైచి
కన్ను లఱమోడ్చి సొక్కె నాచిన్నికూన
కెవరు దిక్కింకో యక్కటా! యింకమీఁద?

నన్ను గాసిక సేసి నాకన్నకొడుకు
దారి నేగొండ్రట్టి వైనఁ దారసిలిన
పొదుఁగు తొంపుకొంగ, నయ్యది యుసిరిపడుచు
కొమ్ముచేఁ గుమ్మి చిమ్మునో కుదికిలఁబడ?

కుక్షి నింపుఁ గ్రుక్కెడుగుమ్మపాల
నాదుసుతునకు, నామేనిసంజు డెల్ల
తనివి దీఱఁగ నారగించినను గాని
ఉడుగ దించుకయేని నీకడుపుచిచ్చు.

చిన్ని పాపకు ముద్దుగా చన్ను గుడిపి
అవల నీయాకలిని దీర్తు వ్యాఘ్రరాజ!
ఇంతమాత్రము చనవు నా కియ్యవయ్య
పుట్టకుండునె దయ నీకు పులివ వైన?
పుడమి గోవులమై మేము పుట్టినపుడె
వ్యాఘ్రముల కామిషంబుగ నజుఁడు మమ్ము
చేసెఁ గావున దీనికై చింత యేల?
భోజ్యమను నేను వ్యాఘ్రమా! భోక్త వీవు."

అనుచు నీరీతి వచియించు నావుఁ జూచి
వికటముగ నవ్వి మువ్వన్నె మెకము పలికె
"ఏటి కీమాట లాడెద? విట్టిపలుకు
లెవ్వ రైనను విన్నచో నవ్వ రొక్కొ?

ఒరులచేఁ జిక్కి మడియంగ నున్నవేళ
ఏయుపాయంబు పన్నియో యెట్టు లైన
తనదుప్రాణంబు గాపాడఁ బెనఁగుఁ గాని
సమ్మతించునె చావ నేజంతు వైన?
నోటఁ జిక్కినజంతు వేనాఁట నైన?
విడిచె పులి యంచు వింటివే వెఱ్ఱిగోవ?
కోరి తనుదాన బెబ్బులినోరఁ గవియు
జంతు వెందైన నుండునే జగతియందు?

విడిచినంతన బ్రతుకను జీవుఁడయటంచు
సరగ తనయునికడ కేగి చన్నుగుడిపి
కాంతు మీఱఁగ నుంచుదువు గాక, యకట!
తిరిగి వత్తువె యిచ్చటి కెఱిఁగి యెఱిఁగి?

'బ్రదికియుండిన శుభములు బడయవచ్చు
తఱకలును చొప్ప చాలును, మఱచి యైన
తలపోలము వీడి యడుగైన దాట' నంచు
తలఁచెదవు కాని నామాట తలఁతు వాక్కొ?

మహితవిజ్ఞానయుతు లైన మనుజులందె
మాట తప్పంగ నేరని మానధనులు
కానరా రన్న, వాటికి గడ్డి కఱచు
పసరములమాట వేఱ చెప్పంగ నేల?

ఆఁకటను ప్రేగు సకసకలాడుచుండె
ఇట్టు న న్నింక నట్రాఁక వెట్టఁ దగునె?
తడవు సేయంగ నేటికి? తనివి దీఱ
నంజుకొనియెద నీమేనినంజు డెల్ల.

ఇట్టు లేమిటి కింకను నెట్టుకొనెదు?
నీదుకఱుదుల నాకుక్షి నిండుకొనునె?
బిడ్డపై జడ్డు విడలేక పెనఁగె దార!
ప్రిదులవచ్చునె నాముందు వెట్రిగోవ?'

నావు హామాట లాలించి యావు పలికె
అలుకమై తన్ను గద్దించు పులిని జూచి
పులుకుపులుకున కన్నీరు తొలకరింప,
పలుకుపలుకున దైన్యంబు గులకరింప.

‘అగునె నీ విట్టు లాడంగ వ్యాఘ్రరాజ?
పశుగణంబులయందును పక్షులందు
పలుకు తిరుగక చరియించువారు లేరె?
బోయ కీయదె తనమేను మును కపోతి?

ఆడి తిరిగిన చండాలుఁ డింద్రుఁడు గాని
కులము చండాలుఁడైనను కొఱఁత లేదు
ఆడి తిరుగక యుండెనా వాఁడె పుడమి
పూజ్యుఁ డనుమాట వినలేదె పులులరేడ!

కడుపుతీపుకొలందిని నుడివియుంటి
నీ వెఱుంగనిధర్మంబు లెందుఁ గలవు?
పోయి రమ్మని యందువా పోయివత్తు
అట్లు గాకున్న నీ కొక్కయడ్డు గలదె?

అతిథిసత్కారమునకంటె నధికఘనము
కలుగ దంచు వచింతురు గాదె బుధులు?
కాన నీ కిదె నా మేను కాన్క యిత్తు
కాంక్ష దీఱ భుజింపుము కడుపునిండ.’

కఱకుఱాలైన జాలిచే కఱఁగఁ జాలు
ఆవు పలికినపలుకుల నాలకించి
ఇట్లు వచియించె బెబ్బులి యెట్టకేని
హృదయమున ప్రేమలతికలు తేకులెత్త.

'ఏను నిను వీడ చయ్యన నింటి కేగి
పుత్రమోహంబు కడుపార పొంగిపొరల
మగుడ వత్తువో రావో నమ్మంగఁ జాల
శపథ మేమి యొనర్తువో చెప్పుమ గోవ!'

అనుడు మోమున దరహాస మంకురింప
పులికి వందన మొనరించి పలికె నావు
'బళిర! నీమేలు మఱవంగఁ గలనె యెపుడు?
వినుము నే నిదె బాస గావించు చుంటి.

గోవులను పస్తుపెట్టెడి కూళగతికి
గొడ్ల ముకుతాళ్ళ బంధించు కుజనుగతికి
దూడ లేనావు పితికిన దుష్టుగతికి
పోవుదానను నే రాకపోతి నేని.

దేవదూషణ సేయు నాస్తికునిగతికి
గురుల ధిక్కార మొనరించు కుమతిగతికి
సాధువుల బాధపెట్టు నృశంసుగతికి
పోవుదానను నే రాకపోతి నేని.

తల్లిదండ్రుల నిందించు ప్రల్లఁదుండు
బంధువులఁ బ్రోవ నేరని బ్రహ్మబంధు
వర్థిజనముల మనుపని వ్యర్థజీవి
అల్పజంతువులకు హింస సల్పు ఖలుఁడు.

పరసతులఁ బట్టి షంకించు పరమపాపి
అన్యధనములఁ గాంక్షించు నట్టి చెనటి
చెలుల నమ్మించి ద్రోహంబు చేయు పలువ
అరుల కాంచి వెన్నిచ్చు పిఱికిపంద,

తిన్నయింటెకి వాసాల నెన్ను తులువ
అప్పు లోనరించి యెగఁబెట్టు నాకతాయి
కూటసాక్ష్యము లిచ్చెడు కుటిలబుద్ధి
కొండియంబుల నాడెడు కుత్సితుండు,

అతిథు లింటికి నేతేర నన్న మిడక
కుక్షి నిండంగఁ గుడుచు కక్కుర్తికాఁడు
తాను గుడువక యొరులకు దాన మీక
పసిఁడి కుప్పలుగాఁ గూర్చు పిసినిగొట్టు,

అగ్నిసాక్షిగ పరిణయమాడినట్టి
కులసతిని వీడి వెలయాలిఁ గూడు కూళ
కడుపుకూటికై కాటికి కాళ్లుసాఁచు
ముదుసలికి కూఁతు తెగనమ్ము ముష్కరుండు.

పరులకృతిలోని యెంగిలిభావములను
దొంగిలించెడు వెంగలిదుష్టకవులు,
కవులకై తంపుహక్కులు క్రయముదీసి
గ్రంథవిక్రియ మొనరించు కష్టమతులు,
సుతులు మృతి నొంద వారలస్మృతులపేర
కృతుల రచియించి యమ్ము నికృష్టజీవి
పోవువారలగతులకు పోవుదాన
నింటికడ కేగి మగుడ రాకుంటినేని.'

సత్యదేవత యెదుట సాక్షాత్కరించె
ననగ వెలుఁగొందుచున్న యయ్యావు జూచి
అచ్చెరువు లెచ్చపాటును పిచ్చలింప
పలికె నీరీతి శార్దూలవల్లభుండు.

'చాలు చాలును గోవ! నీసత్యనిష్ఠ
కిచ్చ మెచ్చితి, నీయింటి కేగి, వేడ్క
కన్నబిడ్డకు కడుపార చన్నుగుడిపి
తిరుగ రావమ్మ నాకోర్కె దీర్ప వేగ.

కడుపుతీపిని నీ విట్లు పడెడుబాధ
కడుపుమంటను నే నిప్డు పడెడుబాధ
కంటె నధికంబు కావున, నింటికడకు
పోయి రావమ్మ వేగ నోపుణ్యరాల!

వనధిలో తెంతో యెన్నంగవచ్చుఁ గాని
తల్లిదయలోతు నెన్నంగఁ దరము కాదు.
మాతృప్రేమకు సాటి యీధాత్రిఁ గలదె?
పోయి రావమ్మ వేగ నోపూజ్యురాల!'

అనుచు పులికి ప్రదక్షిణ మాచరించి
కనుల నానందబాష్పముల్ క్రమ్ముకొనఁగ
అరిగె పరుగున ధేను 'నంబా' యటంచు
పొదుఁగు వ్రేగున తడఁబడ పదచయంబు.

ఆసుధామధురధ్వని యాలకించి
వత్స 'మంబే' యటంచును బఱుగువాఱి
మాతకడ కేగి పొదిక్రింద మూతి దూర్చి
గుప్పుగుప్పున దుగ్ధముల్ గుడిచికొనియె.

ముట్టెతోఁ గ్రుమ్మి పొదుగుపై పొడిచి పొడిచి
కొడుకు పాల్ ద్రావుచున్నంతతడవు తల్లి
అట్టునిట్టును మెదలక యట్టె నిలిచె
తెల్లరాతిని మలచిన ధేను వనఁగ.

అంత నాయింటియిల్లాలు చెంత కరిగి
బిందె చేకొని పొదిక్రిందఁ బెట్టి నిలువ
ఉఱ్ఱు దాయియు లేకయె ముఱ్ఱుబాలు
కురిసె సంతతధారగా పొరలిపాఱ.

పొట్టపొంగున తనతల్లిపొదుఁగు వాసి
గురువువాఱుచు నటునిటు పఱువులెత్తు,
తల్లి యెలుఁగెత్తి పలుమఱు దన్ను బిలువ
నిలిచి తల యెత్తి చూచుచు పొలసియాడు.

సుడిసి యెవరైన తను బట్టఁ గడఁగెరేని
వీక చేయాక కుప్పించి చౌకళించు,
బిడ్డ లెవరైన దారిలో నడ్డమైన
మిట్టిమీనయి జంకించి మింటి కెగయు.

పుడమిపై పుట్టె నానించి మూచుకొనుచు
చెండు మీటినగతి పైకి చెంగలించు,
గఱికిపఱకల నెడనెడ కొఱుకఁ దివురు,
నేలఁ బొరలాడు, క్రిమ్మఱ నిలిచి పాఱు.

ఇట్లు శైశవక్రీడల నెసఁగుచున్న
పుత్రిఁ బొడఁగని కన్నీరు పొంగిపొరల
'ఇట్టినెత్తురుకందు నే నిచట డించి
పోవవలసెనె కటకటా! దైవగతికి?

ఈడుదూడలు తమతల్లు లేగుదేఱ
ఎదురుగా నేగ, తానును ముదము మీఱ
నేగి, తనమాతృహీనత యెఱుకపడఁగ
చిత్తమున నెంత కుందునో చిన్నికూన?

ఏను తను బాసిపోవుట యెఱుఁగ డకట!
ఆడుచున్నాఁడు బిడ్డఁడు వేడ్క కలర;
అచట బెబ్బులి యాఁకట కాఁగలేక
సుక్కి సోలుచు నను దూఱి సుడిగ నేమొ?
గడియయేనియు నే నిట తడయ నగునె?
అనుచు ధేనువు తలపోసి, మనసు మునుఁదు
నెట్టుకొనివచ్చు శోకంబు మట్టుపఱచి
తనయునిఁ జేరి వానితో ననియె నిట్లు.

'అన్న! నవమాసములు మోసి నిన్ను గాంచి
చనవుమై పెంచుచుంటిని చన్నుగుడిపి
నీవు జనియించి మూన్నాళ్లు నిండ లేదు,
నీకు నాకును జెల్లెనే నేఁడు ఋణము?
తండ్రి! యిఁకమీఁద నామాట తలఁపఁ బోకు
మమ్మ మఱవుము, సత్యమే మఱకు మయ్య
మనల నిన్నాళ్ళు ప్రేమతో మనిచినట్టి
విప్రనాథుకు మాఱు గావింపఁ బోకు.

ఒంటి నేగకు పొలముల, కింటికడనె
పొద్దు వాలకమున్నగాఁ బోవు మయ్య
కరులు ఖరములు తురగముల్ తిరుగుచోట
దారి కడ్డంబుగా నిల్చి తారఁ బోకు.

నూతిదరులందు లోతైనగోతులదరి
నెట్టివచ్చిక మొలచిన మెట్టఁ జనకు,
గుమురుగా నున్న కసవుప్రాంపముల నేని
మూఁచుకొనకుండ నెన్నఁడు ముట్టఁ బోకు.

పోటుపసరాలజోలికిఁ బోకు మెప్పుడు
దుడుకుతోఁ గుంకులపొదుఁగుల దూఁటఁ బోకు
తెవులుగొట్టులతోఁ గూడి తిరుగవలదు
మొసలి మసలెడు మడుగుల మూఁతి విడకు.’

నిన్ను బాయక చెంత నే నున్నయప్పుడె
ఒద్దికను నిన్ను ముద్దు సేయుదురు కాని,
అక్కటా! నేను నిను బాసి యరిగినంత
లెక్కగొందురె నిన్నొక్కరక్క రైన?

తూఁడుకంటెను, పుష్పాదిధూళికంటె,
తృణకణముకంటె, పులుఁగులయీఁకకంటె
బెండుకంటెను, మఱి దూదిపింజకంటె
మల్క నుసుఁ గాదె తల్లి లేనిసుతుఁడు జగతి.

స్వామి యెప్పుడైన, కినుకచే నేమి యన్న
అల్క జెందక తలలోనినాల్క వగుచు
ఏను లేనట్టికొదవ గాననీక మెలఁగి
వెయ్యియేఁడులు వర్ధిల్లు మయ్యకొడుక!’

తల్లి యీరీతి బోధింప తల్లడిల్లి
దూడ యిట్లనె, 'అమ్మ! యిట్లాడె దేమొ?
దాన మొసఁగెనో, అమ్మెనో, తనతనూజ
కరణ మిచ్చెనో చెప్పుము భూసురుఁడు నిన్ను?

ఎటకుఁ బోయెదు? నీవెంట నేను వత్తు
గోవుపూడల నెడసేయు కుమతి గలఁడె?
నీవు లేకున్న నిముసంబు నిలువఁ జాల
తల్లిఁగోల్పడిన లోకంబు పిల్లఁగనును.

పేర్మి నన్నింక నెవ్వారు పెంచువారు?
వీక నన్నింక నెవ్వారు నాకువారు?
కూర్మి నన్నింక నెవరు చన్గుడుపువారు?
ఎందు బోయెదు నన్నొంటి నింట డించి?'

కనుల జలజల బాష్పముల్ కాల్వ గట్ట
వత్స మీరీతి తనతోడఁ బలుకుచుండ,
జల్లుజల్లని హృదయంబు జలదరింప
సూనుఁ గౌఁగిట గదియించి సురభి యనియె.

'జాలి నీలీల వాపోవ నేల వత్స?
పాలుఁ డెవరికి నన్నీయ పాలువడఁడు,
విధినియోగంబుచే నేన వెడలుచుంటి'
అంచు జరగిన దెల్ల విన్పించె, నంత.

కొఱవిచేఁ గాల్చినట్టులు, సురియ బెట్టి
వ్రచ్చినట్టులు, కొఱ్ఱుఁ గ్రుచ్చినట్లు
ములుకులను బోలు తనతల్లిపలుకులు విని
గుండె లవియంగ నేలపైఁ గూలె దూడ.

అంబ యను, నన్ను వీడ నాయంబ యనును;
వనట ముంచితె చెనఁటిదైవంబ! యనును,
ధరణి నాజీవ మింక వ్యర్థంబ యనును,
అకట! పులి యేల దాపురం బయ్యె ననును.

అనుచు పలవించుతనయుని కనియె గోవు
"జీవియై పుట్టుపిమ్మట చావు నిజము
ఊఱక చచ్చుటకంటెను పరులకొఱకు
మరణ మొందుట పరమధర్మంబు గాదె?

అమలసత్యంబె యూఁతగా, వ్యాఘ్రవక్త్ర
గహ్వరం బది మోక్షమార్గంబు గాఁగ
స్వర్గసుఖముల చూఱాడఁ జనుచునుంటి
అహాహా! యింతటికంటె భాగ్యంబు కలదె?"

అనుచు నాత్మజశోకదవాగ్నికీల
లాత్మవచనాంబువృష్టిచే నాఱఁజేసి
సత్వరంబున పులి యున్నచక్కి జేర
నరిగె గోరత్న, మంత నవ్వ్యాఘ్రి మచట.

‘పాటి యున్నదె యెంతైన పసరమునకు?
బేలనై దానిమాటల బెలువడిలి
కేలఁ జిక్కినయాహారముఁ గోలుపోతి
అకట! నావంటిమందబేల యవనిఁ గలఁడె?

బళిర! తా నొక్కనిజమృతిబలె నటించి
పెక్కుబాసలు చేసి తప్పించుకొనియె,
అయినఁ గానిమ్ము, ఇంతలో నైన దేమి?
ఎదురుపడకున్నె యది యింక నెన్నఁడేని?

ఇంక నీసాటి అయ్యాని యెదురుపడిన
ఒక్కపెట్టున దానిపై నుఱికి, మేను
వ్రచ్చిపండలుచేసి యావెచ్చనెత్తు
గ్రోలకుండిన నింక నే క్రోలుపులినె?’

అంచు పెటపెట పండ్లు దీటించుకొంచు
కడుఁదియాఁకట కటకటబడుచునున్న
పులికుఱంగట నొయ్యన నిలిచె గోవు
చుక్క తెగి రాలిపడినట్లు చక్కవచ్చి.

ఇట్టు లరుదెంచి పులిచెంత నిట్టనిలిచి
ధేను విట్లనె ‘పులిఱేఁడ! నేను పోయి
ఎంతో తడ వయ్యె, అక్కటా! యింతసేపు
ఎట్టు లుంటివో యాఁకట బిట్టు దూలి?

వ్యాఘ్రరాజమ! నీచేసినట్టి మేలు
మఱన శక్యమె యెన్ని జన్మములకైన?
నీదయారసకలనచేఁ గాదె యేను
బుజ్జగించితి సుతునకు బుద్ధి సెప్పి.
నాదుకోరిక దీఱెను, నీదుకోర్కి
యింక దీఱఁగ నాదేహ మిదిగో నీకు
ధారవోయుచునుంటిని, తనివిదీఱ
నారగింపుము తడవుసేయంగ నేల?'

అనుచు నీరీతి తనతోడ నావు పలుక,
చిత్ర మది యేమొ! పులి యంత చేష్ట లుడిగి
తేకువను గోలుపోవు, వితాకు జెందు,
కనుల నఱు విచ్చి వెడవెడ గాంచు బయలు.

ఎదుట నిలిచిన యావుఁ గన్నెత్తి కనఁడు,
గడగడ వడంకు, బాష్పముల్ కనుల నించు,
గొణుగుఁ దనలోన, వేదురు గొన్న భంగి
నుండు, తల యూచు, వెచ్చనియూర్పు పుచ్చు.

కరుణ యెట్టిదో కల నైన నెఱుఁగనట్టి
వ్యాఘ్ర మీరీతి శౌర్యంబు పరిహరించి
దీనవృత్తిని వహియించి మౌనముద్ర
నుంట గనుఁగొని యక్కజ మొంది యావు.

అట్టు పై కెత్తి గంగడోల్ బిట్టబిగియ
పుండరీకముపొంతకుఁ బోవ, వ్యాఘ్ర
ముస్సురసు రని పెద్దనిట్టూర్పు పుచ్చి
మార్గము వెట్టి వెనుకకు మరలిపోవు.

అంత నీరీతి పులితోడ ననియె సురభి
«కాదొ యాకలి? నామీఁద కాంక్ష లేదొ?
నాదుమాంసము వాచవి గాదొ? యిట్లు
దెసలు జూచెద వేటికి తెల్లబోయి?

ఆకటను గ్రుక్కి వాడివత్తయ్యె నొడలు,
కడుపు వీపున నంటె నక్కడము వోలె,
జాల మేటికి? నాదుమాంసమ్ము మెసవి,
పుణ్యలోకంబులకు నన్ను బుచ్చు మయ్య.

ఆవు గావించు తెగువకు నదరిపడుచు
ఎట్టకేలకు శార్దూలమిట్టు లనియె,
«పుడమి పై నేను పులి నయి పుట్టి పెరిగి
యిట్టిధీరత గంటినే యెన్న డైన?

అకట! నీయట్టి మహాత్ము లైనవారి
బట్టి వధియించి దురితంబు గట్టికొనుట
కంటె, లొడితెడుపొట్టకై కాయగసరు
మెసవి మునివృత్తి మసలుట మేలు కాదె?

కన్నుగానక కూళనై యిన్నినాళ్ళు
కూల్చితిని జీవరాసుల కోట్లకొలఁది,
కట్ట! నిను గూడ నాపొట్టఁ బెట్టికొనుచు
ఘోరనరకానలంబునఁ గూలఁ జాల.

నీదు ధర్మమె నినుఁగాచె, నేను నిన్ను
గాచిపుచ్చితి ననుమాట కల్ల, నేను
నిన్ను గెలుచుట యటు లుండె, నీవె నన్ను
గెలిచికొంటివి సత్యవాగ్విభవకళన.'

అనుడు ధేనువు వచియించె 'వ్యాఘ్రరాజ!
ఏల యీరీతి పలికెద? నేను మున్న
ధారవోసితిఁ గాదె యీతనువు నీకు
చింత యేమిటి కింక భక్షింపు మయ్య.

ఈవు నను గాచి విడువ, నే నింటి కేగఁ
గాంచి, 'ఈయావు పులి గికురించి వచ్చె
మాయురే! ఎంతమాయలమారి!' యంచు
నెల్లిదంబులు సేయరే యెల్లవారు?

అకట! సడికంటె చావు మే లగును గాన
చారుతరలీల నీకు నాహార మగుచు
కాయ మర్పించుటో, అట్లు గాకయున్న
జీవముల బల్మిఁ దొరఁగుటో చేయుదాన.'

అనుచు పులిఁ జేరి 'తిను' మంచు నావు పెనఁగ
'నీకు మ్రొక్కెద నాజోలి రాకు మమ్మ
తినను తిన' నంచు బెబ్బులి పెనఁగ నిట్లు
జరగె వాదము వారికి చాలసేపు.

అంత ఖేచరు లద్భుత మంది, గోవు
సత్యవాక్శుద్ధి, పులికృపాసక్తబుద్ధి
చాల మెచ్చుచు నంతరిక్షముననుండి
కుసుమవర్షంబు వారిపై కురిసి రొగిని.

మొలను పులితోలు పచ్చడంబును ధరించి
వృషభ రాజంబుపై నెక్కి వేడు కలర
అంత నీశ్వరుఁ డచట ప్రత్యక్షమయ్యె
వ్యాఘ్ర ధేనూత్తమంబుల వాద ముడుప.

ఇట్లు లవతరించిన యీశు నెదుటఁ గాంచి
వ్యాఘ్రమును గోవు భక్తిసంభ్రమము లెసఁగ
స్తుతు లొనర్చిరి, దాని కీశుండు మెచ్చి
కరుణతో నిచ్చెవారికి పరమపదము.

బుద్ధిచాలని మూర్ఖుని పుడమియందు
పశు వటంచును పిలుతు, రాపశువ కాదె
నిత్యసత్యవ్రతంబును నిర్వహించి
ప్రవిమలానందపదవిని బడయఁ గలిగె.

Printed
by
Vatchavaye Raya Jagapathi Varma
AT THE JAGAPATHI PRINTING WORKS
Rajahmundry.